

útszélén hagytak. Krisztus kegyelme teste svére kell ide!

Eddig egyesületeket vezettem s most azt hirdetem összes idegzetem minden erejéből, hogy oly egyesületeket propagálni, szervezni és vezetni, melyek az embert belső képen gyógyítani nem tudják, lelkésznek időpazarlás, sisifusi munka. Kegyelmi élet nélkül, megszentelt lelkület nélkül egyesületekbe csoportosított emberek örökké, de örökké csak embercsordát fognak képezni, hol az öklelőzések, rugdalózások és ezerféle ráncórosságok, mint a legmelegebb ágyban, buján tenyésznek. Sok jeles és nagyon buzgó papot ismernek, kik rettenetes önfeláldozással vezetnek egyesületeket. Istenem! hányszor kell sóhajtanom, hogy az egyetben a pletyka, az ellenszenveskedés, az alkohol, az örökös mulathatnám elharapózott s az út minden egylethől a korcsmába vezet.

Azt az egyesületet támogassuk tehát elsősorban — és hozzá teszem — minden erőnkkel, mely a kegyelmi hitélet ápolását tűzte ki feladatául.

Annak szervezetébe iparkodjunk belevonni s megnyerni minden hívőnket. Apró s nagy az oltár körül sorakozzék, az oltáregyesületbe iparkodjék! Mert ha Krisztussal a kegyelem és béke országa fog a szívekbe szállani, akkor kezdődik a társadalom gyógyulása, akkor a keresztény szeretet korszaka.

Mióta hivatásom a nép közé sodort, azóta kétszeres súlylyal kell éreznem a pasztoráció küzdelmeiben szent Pál apos-

tolbak a pogány és erkölcstelen világgal szemben oda kiáltott jelszavát: *induimini Christum! Öltözzetek a Jézus Krisztusba!* Az új pogányság éjsötétje is csak úgy oszlik szét, a bachanaliak bünös éjszakája úgy fog üdvösségre virradni, úgy lesz mártirokat és szüzeket nevelő korszak hajnalpirkadása, ha a nép egészen Krisztusba öltözködik.

Krisztushoz pedig a legrövidebb út: az Oltáriszentség.

Dr.

Mi kell a népünknek?!

Midőn az önző világ mindenfelét saját magának szeretne megkaparítani. Midőn a társadalom minden rétege sóvárgó lélekkel kapkod a mulandó javak után, a pénzes zsákokban véli feltalálni boldogságát. Midőn a megélhetési viszonyok mind súlyosabb teherték nehezdednek a családfeenntartók vállaira, s mégis a divatmájmolás következtében terhet-terherre halmoznak. Akkor lép e kérdés főképben előtérbe: „Mi kell a népünknek?”

Ezen kérdést többféle oldalról lehet tekinteni. Mást kíván a nép és másképpen érez, a mint kellene. És ennek is megvannak az okai.

Ha magát a köznevet kérdeznék meg. Ennek 80%-a ezt a feleletet adná: „Pénc kell nekem, hogy sirassam el bánatomat az ital mellett. Mert ha tetemünk, ha keresztelünk, csak ital kell.” mondja az áldott nép. Ha bánata van, ha öröm éri, pálinkával önti le bánatát, illetve vigadja ki magát. Ha éhes, azt iszik, mert éhségét elveri, ha hideg van, melegítőül, ha meleg van, hűsítőül iszom, mondja az áldott nép. Szóval örökösén csak inni kell neki. A magyar állam, vagy jobban mondva a bérlo hízik, a szegény ember koldusodik, a nemzedék

illők inkább, miért bolygatjuk tehát bőjti időben? Nem akartuk megzavarni a farsang vigasságait, azonkívül tudjuk, hogy szertelen vigasság között kevés becse van a komolyságnak. Bőjti időben mégis hajlandóbb az ember komolyan gondolkodni és okosságot cselekedni, mert mi turesztágadás benne, kénytelen elismerni, hogy ez arra való idő, mint az irás is mondja.

De még más okom is volt ezen sorok megírására éppen ezen szent időben. Kezembe került ugyanis egy régi gyászjelentés, mi nagyon meghatott. Tanulság kedvéért szóról-szóra közlöm azt hűségese minden érdekességével. Tanulhat, okulhat abból, aki már házas, de az is, ki csak ezután lesz lekötve a házasság aranyláncával. Az említett gyászjelentés így hangzik:

„Méltóságos Consiliarius és Abbas Szabó János urnak szomorúan Kolosvárt.

Én is, minekutánna az élet örömeit éreztem, most már annak fájdalmait is kezdem esmerni. Martiusnak 5-dik napján dél előtt tizedfél órakor Branyitskay Bárd Jósika Rosália, tsak hét esztendőig volt Hütöstársam, s tenses, munkás, boldog élet-vándorlásunknak tsaknem kezdetén egyedül hagyott el, mint az iffju Tobiás utazótársa égfelé siető anygallá változván. Szép és nagy lelke abban a mértékben emelkedett szüntelen nevekődő fájdalmi között, a melyben négy hónapokig tartott terhes betegségének suja alatt testi ereje szemlátomást hanyatlott. A mely gyermeki érzéssel siratta eszten-

esenevészedik. S mert a nép pusztul, a magyar haza is a tönk felé halad.

Természetesen rudas ebben a magyar államban is, mert ő a főbérlo, az adó hozzá foly be. S nem elég a népnuzás az adó után, de jön a nép lassú gyilkolás, a pálinka után.

Természetesen ezt észrevették fenn is, de mi lesz majd az elmaradt látatlanul, tudatlanul befolyt adóból? mi tölti be azt az űrt, a melyet a népmérgezés költsége betölt. Jól van! Hát szükség van szeszadóra, de nem a vitriolos pálinkára, de nincs a zab, meg krumplikotyvalekra. Mert ezek népünket nem csak részegre, hanem butává, eszteleenné teszik.

Jöhét az állam a nép segítségére. Oszthatja fajállatait, elküldheti minta gabonáit, nyujthat segelyt mindenféleképen. Hirdetik a lapok, hogy a magyar állam a székelymentést felkarolta. Milliókat áldozhat a népmentésre. Ez mind nem ér semmit. Itt másképpen lehet segíteni. Szinte, mondhatni, népünkön csak a gyámság, illetve erős törvény segíthet, mely őt az alkalmától elvonja.

Van törvény elég, de ilyesfélét még nem alkottak, vagy alkotva volt, de befogta a penész, kiment az emlékezetből. 1) Hozzon olyan törvényt a magyar állam, hogy a szeszadót emelje fel rettenetes magasra, hogy népünk ne juthasson a pálinka iváshoz oly könnyen, de szállítsa le a kevésbbé mérgező sör- és boradót. Hogy legyen olesó a bor és sör, hogy ebből elégítse ki vágját népünk, ha már sehogy sem tud nélkülözni, egy rút szenvedélyről lemondani. 2) Hozza be a vasárnapi munka- és korcsmaszünetet a legszigorubb rendszabályok között. Büntesse az áthágókat érzékenyen. Mert a vasárnapi ivás teszi főképben tönkre népünket, szegényíti el nemzetünket. Mert régi igazság: „Szegény nép, szegény ország és szegény király.” Mert főképben a vasárnapi ünnep megülesének hiányából származik a legtöbb gyilkosság, törvénszegés és bűn. Tanuskodnak erről a statisztikai adatok, meg lehet kérdezni

dőtől — fogva elvesztett kedves edes Atyját, a mely testvéri szeretettel viseltett két Fiu és egy Leány Testvéreihöz, a mely szent buzgósággal teljesítette Anyai szép kötelességeit, a mely szelid indulattal ragaszkodott barátjaihoz, a mely nagy szívóséggel terjesztette ki jöltévo Karjait az egész emberiség ölelésére; ugyan az nemesítette minden ő tetteit, lelkesítette az én jól léteemet is.

Harmitz-két esztendő korában számot adott Mennyei Attyának, elkészült a nagy Útra, és — elalvok, mosolyogva, mint az ártatlan aluvó gyermek, a ki Angyalokról álmodozik. Jobb Hazájába költözött szép Lelkének elmaradt földi részétől vérző szívvel váltam — el, a midőn az, a Kološvári T. T. P. P. Minoriták' Sir-boltyába, néhai nagy Anyja, és tisztelt Össei' Hamvai közzé előllem örökre elzaratott.

Nyugszik immár az elfelejthetetlen — magánossan, egyedül maradtam én, és — ez — az első bú, melyet Önékem okozott.

Hogy ehez hasonló adótól, sujjos tsapásaitól a Mennyei — bölts Elintező, kinek légyen szent akarattya, megkímélje a Méltóságos Urat, el szomorodott és annál résztvévőbb szívet kívánnya

A Méltóságos Urnak

Kološváron Mártius 8-kán 1825.

megszomorodott alázatos szolgálja

G. Kendeffi Adám.“

Isten veled drága lelek. Hívednek, paptestvérednek imája köszönt s feukölt lelkednek emléket szívökbe zárják, kik téged ismertek, szerettek. R. i. p.!

„Az első bú, melyet Önékem okozott.“

Szeretet nélkül nincs boldogság sem az égben, sem a földön. Igazi benső szeretet alapja a földi boldogságnak, különösen a házaseleti boldogságnak. Ha tiszta szeretet hozta és kapcsolta össze a házastársakat: akkor erős alapon áll a család, melyet alkottak. Akkor van türelem, elnézés, áldozatkészség egymás iránt. Akkor van nemes és örvendeztető sarjadéka a családnak, melyet Isten áldásaként fogadnak, sőt imádkoznak érte, mert belátják, hogy csak így teljes a család és boldog. Az asszonynek első kincse a férje, érte rajong, érte farad, neki akar mindenben tetszeni, kedvében járni, őt látja minden munkájában, őt szemléli szép, egészséges gyermekeiben és megelégedett és boldog. A nemesen érző és szerető férjnek mindene és büszkesége az ő gondos neje, szerelmének megújulása minden gyermeke. Elméjének minden gondolata, szívének minden dobbanása értök van. Fut, fárad, dolgozik, talán sok mindent meg is tagad magától; de boldog mégis azon tudatban, hogy azokért él, kiket szeret, igazán szeret Istentől megáldott szeretettel. Csakis ilyen család képes nagylelkü férfiakat és nemesen érző leányokat nevelni úgy az egyháznak, mint a hazának. Hány ilyen család van? Fájdalom! kevés. Ezen gondolatok farsangba

a bíróság előtt letárgyalta ügyfeleket, s magát a bíróságot, mikor történt ez és ez, felelet rá: „Vasárnap.“ Ha a vasárnapi korcsmazás elrendeltnék és szigoruan betartatnék, mennyi fogház lenne üres legalább kevésbé tömött a raboktól.

Hallottam, hogy lesz ebből törvényjavaslat De mikor, s milyen alakban? Ez még a jövő titka. Pedig ez lenne a legsürgösebb, mert enélkül minden törvény írott malaszt. Azt meg a törvény is bizonyítja, midőn a részeg embert nem sújtja oly szigoruan, mint a józant hibája miatt, sem az esztelenre a törvényt nem alkalmazza. Itt sürgösen tenni kell. Ezt kell törvénybe iktatni, a szesz adófelemelését és a vasárnapi munka és korcsmazásünet behozatalát.

Addig is, míg ez jön, nekünk kell minden lehetőt megtenni, a mi népünket a végpusztulástól megmenteni. Igaz ezen mondás es nagy igazság: „Segíts magodon és akkor az Isten is segít rajtad.“ Népünket sem mentheti meg senki; ha ő nem akarja. Nem boldogíthatja senki, ha a boldogulás eszközeit magától eltaszítja.

Ismeretes az irek története, midőn vallásért elnyomták, az iszákosságnak adta volt magát, mindenféle pusztulásnak indult és ezt észrevéven a lelkes vezetők csapata, ott termett a nép között, gyülekezés, tanítás által elérte a papság és a vallásos fők azt, hogy ma ez a nép a legjózanabb a világon.

Igy kell nekünk is tenni, a hol csak alkalmunk van, ha az utcán, ha a házban; oktatunk kell őket, visszatéríteni a józanság útjára, beszélni, felvilágosítani esztelen eljárásáról. Tanítani a helyes viseletre.

Önzetlenül népünknek kell élnünk, közöttük, de nem velük, hogy míg egyfelől becsülni tud minket, másfelől érezze, hogy tanító akarunk lenni.

Siessünk megmagyarázni, mi hasznos és alkalmas számára. Siessünk a népmentésben, mert még talán lehetséges. A jövőndő bizony-

Minő szeretet, minő benső érzés, minő nemes vállalosság és Isten akaratában való megnyugvás van kifejezve ezen gyszjelentésben! És különösen velőkg ható, classikus szavakban mond soha felül nem mulható dicséretet egy jó, de meghalt nőről, midőn így szól: „É s — e z — a z e l s ő b ű , m e l y e t Ő n é k e m o k o z o t t .“ Hét évi házasság alatt tehát egyetlen egyszer sem okozott bűt férjének, csakis akkor mikor meghalt, halála által.

Az ilyen házasság valóban eszményi, éppen azért mai napság nagyon ritka, de ritka a boldogság is. Manapság örül a férj, ha neje egy évben legalább egy héten nem okoz neki bűt nagyzási hóbortokkal, szertelen követelésekkel és a házvezetés rendtelenségeivel. De bizony a nőkre is rájár a bű és gond sokszor a ferjek szívtelensége, gorombasága és a családi tűzhely elhanyagolása miatt. És a gyermekek? Ilyen házasságnál csak teher és csapás a gyermek. Örvendenek, ha nincs. Ha van? Rosszul nevelik. Nem fog kedvük telni benne. Rosz fa jó gyümölcsöt nem terem. Jó család, melyet tiszta, benső és megszentelt szeretet alapított, sok és jó gyermeket képes észrevétlenül felnevelni, és ezek a család díszét, boldogságát képezik. Az önző, érzéki házasságból származott egy gyermek is legtöbbször tiszta csapás, csupa nyomorúság, tönkre teszi a családot, bűt okoz a szülőknek. Isteni felelem nélkül nincs áldás a családban. Erről gondolkozzanak gyakran, a kiket illet.

— s — e.

talanságára ne építsünk. Mert, ha elveszett a nép, elveszett hazánk is. A jelen legyen a miénk és akkor a jövőre biztosabban számíthatunk.

András Péter.

Kath. Népszövetség.

Szószték — fórum.

A tettek katholicizmusának megnyitója volt a január 26-iki budapesti gyűlés, — azóta az ország minden részébe elhordták e jelszót: „tettek katholicizmusa“ s ez csakugyan megdöbentette az ellenségeket. De nemcsak azért adták ám nekünk a katholicizmus vezérei ezt a jelszót, hogy mumusként odatartsuk ellenségeink elé, magunk pedig ennek biztosítéka alatt ismét csak tétlenül ülünk — amíg újra föl nem zavarnak.

Szervezett ellenséggel csak szervezett tábor állhat szembe, — de nyilvánvaló igazság ez. „Gazdaságilag kell segíteni a magyar népet, társadalmilag és gazdaságilag erkölcsi erőit és gazdasági erőit föl kell karolni, ébreszteni.“

S ha Magyarországon még a katolikus papság van hivatal arra, hogy népet vezesse, akkor nem elég annak a katolikus papnak, hogy a szósztékről igazgassa nyáját, szálljon le közéje s vegye a szervezés munkáját is kezébe. Hiszen hiába katholicus a nép, hiába vallásos, ha a szociáldemokrácia azon az oldalán ragadja meg, mely utóvégre is a legérzékenyebb, a gazdasági oldalán s hurcolja maga után.

Az alsó néposztályok nyomorban vannak; nagyon jól fel tudja használni ezt a nyomort a szociáldemokrácia, hiszen folyton azt hangoztatja, hogy ezen akar segíteni, ez pedig bűvös ige a nyomorgó ember előtt.

Hiszen ki nem akarna segíteni azon? De ne csak szóval tegyük ezt, ha mindjárt prédikáció is az a szó, hanem tettel.

A szociálisták ennek a tettek ügye és szép biztatása alatt bevonják a népet vasszervezetébe s a nép megy, mert részben tudatlan, részben kényszer alatt áll.

Nekünk is van érzékünk a nép nyomora iránt, — nem is olyan, mint a szociálistáké, hanem a felebarátai szeretet érzeke, — de ezt meg is kell mutatni; bele kell vonni a keresztény szeretet szervezetébe, nem ígéretekkel, nem a segítség ügye alatt, hanem a tényleges segítséssel. Vagy másképen: szervezni kell a népet akár társadalmi, de különösen a gazdasági egyesületek körében.

A szociálisták merészen, szinte fanatikusan megy bele a harcba, hiszen jól van szervezve és — nics veszteni valója.

Szembe akarunk-e vele állni? Hisz van veszteni valónk! Ha veszítünk: elvesztettük hazánkat, egyházunkat. S hogy akarunk szembe állni vele? Szervezetlenül, csupán prédikációval? Hiszen belekiabálnak azok a templomban a prédikációba is.

Az időknék sürgető parancsa az, hogy szervezkedjünk s akinek veszteni valója van, az álljon a szövetségbe. Nem szabad ez ellen a parancs ellen a maradiság átkos szavát oda kiáltani: non possumus.

Hiszen igaz, hogy a mi jó székely népünk közt még nem burjánzott föl az szociálistáké, de — Flavius József Jeruzsálem ostroma alatt a városba szorult zsidóknak azt mondta: szép dolog a szabadságot megvédeni, de ezt mindjárt kezdetben kell megtenni, mert aki későn fog hozzá, az olyan, mint aki nemtelen halált keres.

Nos? Vezérek már is azt mondják, hogy nagy a hátrányunk. Protestáns testvéreink már is azzal csúfolnak, hogy bűnös nemtörődömséggel néztük eddig a világ folyását s most, mikor ennek következményeit látjuk, — minden másban keressük a hibát, csak magunkban nem.

A szószték után tehát a fórumra! A nyüzsgő, zibongó fórumra, melyen az „öveik“-nek minden léptét jól kiszámított terv, biztos cél irányítja s az erős szervezet, a mieink pedig terv nélkül, cél nélkül, vagy ami egy — szervezett nélkül mozognak.

Szervezzük, vezessük, vagy támogassuk az egyesületeket, köröket, szervezeteket.

Bánfthyunad.

Bánfthyunadon is febr. hó 13-án az egyházközségi közgyűlés keretében tartott értekezlet alkalmával, lelkes hangulat mellett a Kath. Népszövetség helyi csoportja 27 taggal megalakult.

Hiveim számát és az ellenséges indulatú elemek közé való beekeltségünket tekintve ezt is szép számmal mondhatom; de biztat a remény, hogy e szám rövid idő alatt meg fog kétszereződni.

Sepsiszentgyörgy.

Sepsiszentgyörgyön folyó évi február 23-án délelőttre külön elhordozott megbíróval gyűjtötte össze hiveit a hitközség lelki vezetője, Fejér Manó esperes-plebános, hogy megalakítsák a Katolikus Népszövetséget. Megnyitó beszédében lelkes szavakkal mutatott rá arra, hogy miért van szükség a Népszövetségre, de megmagyarázta azt is, hogy az nem akar pártpolitikát csinálni, hanem a keresztény társadalmi rendet s az anyagilag elesigázott, szellemi szociáldemokrata s vallástalan eszmékkel elvakított keresztény magyar népet talpraállítani. Utána a helybeli káplán szólott a Népszövetség céljáról és eszközeiről. Fölfejtette annak szervezetét s az egybegyűlteket kérte, hogy félreteve minden emberi tekintetet és félelmet, mindnyájan lépjenek be a szövetségbe. A jelenlevők kijelentették, hogy örömmel csatlakoznak a szövetséghez s nyomban 60-nál többen iratkoztak fel. Taggyűjtés folyik és szép reményekre jogosít.

Egy külön rovatot nyitottunk ennek az üdvös mozgalomnak azért, hogy egyházmegyéinkből értesítsenek azonnal — s mégis... más újságokból kell olvasnunk, hogy Gy.-Alfaluban és Kézdiszentkeresztben is volt alakulás!

Böjti gondolatok.

Ezen a ponton bizonyára át fog ugorni az olvasók jó nagy része. Hiszen nyolc hétnék világmái után egy kicsit fanyar lesz egyszerre böjti gondolatokkal foglalkozni. Hanem hát volt itt már szó bárról is, hallottunk farsangi hangokat is, méltányosság kedvéért gondolkodjunk a böjtről is.

De soknak, még katolikusoknak szemében is szálla ez a böjt! Hiszen Isten az embert a világ urává tette, miért ne élne hát azzal a világgal; az ember természetete hajlandóbb a vigásra, mulatságra, miért állított hát az egyház ennek a mulató, nevéto világnak középebe egy napot a maga megdöbentő hamujával és szavaival: memento homo! S miért rendelte utána a 40 napot középkori aszkézisével? És igazán így gondolkoznak.

Hanem hát, álljunk csak meg édes Urain!

Volt egyszer egy nagyon gazdag ember, ki elpazarolta mindenét s lett belőle egy nagyon szegény ember. Amint ez egyszer megdögült az úton, utána egy fényes hintó robogott; négy paripa ágaskodott előtte, egy fiatal mágnes állt benne, ki a gyeplőt fogva büszkén nezett le rohanó fogatáról a gyalog vánszorgó emberekre. Mikor az öreg úrhoz ért, ez megállította a kocsi. A fiatal mágnes ösmerte jól az öregot, szívesen állott meg, gondolva, hogy valami szíveséget tehet neki.

„Csak hát akartam mondani, uramócsém, hogy fogd rövidebbre a gyeplőt, mert még utolérhetsz engem.”

Azzal megfordult az öreg s tovább ment a maga útján. Nehéz szavak voltak az öreg szavai, vajjon megértette a mágnes?

Ilyenformán állítja meg ott, az oltárszegletnél az a kis, esipetnyi kis hamu a lázasan siető, élni siető embert: lassabban, lassabban, mert még utólérsz engem: in pulverem reverteris.

S hát aztán a nagybőjt? Nem disszonancia ez az ember életében, melynek miundig vidámnak, elevennek kell lennie?

Lám, milyen szép a természet tavasszal, s még nyáron is. Azután sárgulnak a levelek és hullanak, ez a ködös ősz; azután betakarja azokat a fehér hó, ez a havas tél. Úgy-e nincs élet ez alatt, úgy-e a tél fagyás, a fagyás halál, a halál az... őh nem, nem holt pont ez a természetben! Ha van a tavasznak lombja, köszönje azt a ködös ősznek, mely a lehullott levelekkel táplálékot ad a földnek; ha a nyárnak van termése, köszönje a havas télnek, melynek leple alatt a természet csodálatos erői csirát fejlesztenek, életet adnak. Ime, ez a természetnek az a szaka, melyet a függönyös alakok mögül holtnak látnak és neveznek az emberek. S mondjuk, hogy ez a pont a nagybőjt, melyet a báltermek csillárai alul, a vendéglők tableaui mögül holtnak lát és nevez az ember. Őh, nem „holt” ez a pont sem, hiszen ezen idő alatt működnek a kegyelem erői, ez alatt adnak életet, fejlesztenek csirát. S ha a szegény ember bizonyos idő mulva ugarnak hagyja kisványodott földjét, azt mondja: azért hagyta úgy, hogy pihenjen. Pedig úgy-e, akkor gyűjt az új erőt magának. Így kell bizony tenni nekünk is tizenegy hónapi munka után kisványodott lelkünkkel, hadd pihenjen az, hogy azután husvétnek allelujával új, életerős, virágos tavaszra keljen.

Igy édes uraim, ilyenformán gondolom én vidámnak, elevennek az életet.

Ha nem tetszik a nagybőjt aszketikus szempontból, ime itt van az üdvözítési szempont. Hiszen mindenütt és mindenben ez a természet rendje, előre, de quiescendo. Gondolkodjunk hát.

A szerkesztést hétfőn este lezárjuk.

H I R E K.

— **Személyi hír.** Püspök urunk ma esütörtökön a reggeli vonattal a súlyosan beteg gimnáziumi igazgató Erdélyi Károly meglátogatására Kolozsvárra utazott s este visszatér székelyére.

— **Kinevezés.** Bándi Vazult c. főesperest és ny. főgimnáziumi igazgatót főpásztorunk a brassói főgimnáziumhoz püspöki biztosnak nevezte ki.

— **A háromnapis szentségimádás városunkban** vasárnap, hétfőn és kedden folyt le — közepes érdeklődés mellett. Itt világosan meglátszott a mai társadalom főhibája, mely a szertelen káros, családokat tönkretévő mulatozásban nyilvánul s e közben teljesen megfelelkezik lelki ügyéről. Majd hajnalodni fog a népszövetség terjedésével.

— **Hamvazó szerda.** Azt mondja Eötvös: „van valami nagyszerű az egyház rendtartásaiban, mi a szívhez szól s talán épen azáltal boldogító, mert hitünknek inkább képeket, mint magyarázatokat nyújt.” Nincs ezek közül a rendtartások közül egy se, mely többet fejezne ki, mint a hamvazás egyszerű szertartása. Mikor a modern világ minden pillanata „élni” tanítja és segíti az embert s mindenütt az arasznyi lét virágai, élvezetei mosolyognak feléje. — hamvazó szerda egy pillanatra megállítja: emlékezzél meg, hogy porból vagy és porrá leszel. S az élet sok gondatlan, vig hangja közé odavegyíti a szomorú igazságot: hamvat a fejünkre, mert bűnösek vagyunk, mint Ninive. Előkezít tehát a Quadragesima bűnháti idejére.

— **Skapuláre feladás.** Püspök úr önagyméltósága, vasárnap, március hó 1-én, reggel 1/28 órakor, házi kápolnájában, a helybeli főgimnázium 30 tanulójának adta fel a szent skapuláret. Kegyelmes atyánk, megelőző nap délutánján, 3 órától 1/28 óráig gyóntatta a fiukat. Vasárnap reggel 7 órakor, szintén a kápolnában volt a szent mise és közös szent áldozás. Mise végeztével, kegyes főpásztorunk, felolvasta azon ifjak névsorát, kik a skapuláre felvételére jelentkeztek, s ezekhez, ugyszintén a jelenlévő többi ifjakhoz is, szép beszédet intézett a skapuláre jelentőségéről s azon kegyelmekről, melyeket azok nyerne, kik a skapuláret éjjel-nappal hordozva, szent egyházunk tanai szerint élnek. A szent beszéd elhangzása után, kegyelmes püspök atyánk megáldotta a skapulárekat, és az előír ima kíséretében, minden egyes jelentkező ifjúnak átadta a megáldott ruháskákat, mialatt az ifjak, szívből fakadó Mária-dalokat zengedeztek. A jelenlévők szemében az öröm könnye rezgett e szép jelenet láttára s lelkükben feltámadt az a gondolat: vajha ezen ifjú tanulóknak, bácsak egy esekély százaléka hálálna meg az életben, egyházához és tanításához való rendíthetetlen ragaszkodása által, azt az atyai gondoskodást és önfeláldozó munkásságot, melyet kegyelmes főpásztorunk, a tanuló ifjuság iránt, napról-napra, lankadást nem ismerve, tanusít.

— **A gyulafehérvári római kath. egyházközség,** március hó 8-án délelőtt 11 órakor, a városháza nagytermében közgyűlést tart. A közgyűlést tárgyai: a) A mult év folyamán az egyházközségben történt nevezetesebb egyházi és iskolai ügyekről értesítés. b) Az egyházközségünkben véglegesen elköltözött számadógondnok helyett egy újnak a választása. A választás előszóval v. írásban történhetik. E közgyűlésre a híveket szeretettel meghívja Gyulafehérvár, 1908. febr. 5. Zomorá Dániel, plébános.

— **Farsang a zárdában.** A gyulafehérvári irgalmas nővérek vezetése alatt álló leányiskola előjárósága és tantestülete, február hó 27-én a szülőket és tanügybarátokat igen kellemes meglepetésben és nemes szórakozásban részesítette.

Ugyanis, nevezett nap délutánján, az intézetnek e célra átalakított dísztermében, két kedves színdarabot adott elő, még pedig az egyiket magyarul, a másikat pedig német nyelven. A felvonások között, részint a bentlakó növendékek, részint a városból az intézetbe bejáró kisleányok zongorajátéka töltötte ki.

Ugy az előadásban, mint a közreműködők fellepésében, határozottan meglátszik, hogy a vezetők, a tanításban és nevelésben, nem csupán eszményeket tűznek ki, hanem megvalósításukhoz előkészítik az ifjú lelkeket, a kik aztán ezen eszmények szerint mozognak, gondolkognak, éreznek és cselekednek mindenben, úgy a mint azt az evangélium fenkölt elvei előírják.

Mint hogy pedig ily biztos alapon építik fel tanítási és nevelési elveiket, nem csoda, hogy még a színi előadásokon is észrevesszük nemesítő hatásukat.

Csupa bűbáj, keresetlen egyszerűség, az őszinte gyermeklelek naiv megnyilvánulása vonult végig az előadás minden mondatán, s mindez oly kellemes összhangban, oly ártatlan cselekményekben, hogy a hallgató közönség, valódi lelki gyönyört élvezett.

Nem csoda, ha a szereplőknek bőven kijutott a taps és éljenzés és hogy a szülők ott a helyszínen, meghatóttan köszöntek meg az intézet főnökjének és a jó nővéreknek, nemespán a kellemesszórakozást, hanem az a kiváló gondot és fáradhatlan szorgalmat is, a melyet gyermekeik kiképzésére fordítottak.

A két óra hosszágú tartó ünnepélyről, egy minden ízében jól sikerült előadásnak kedves emlékét, és azon rendíthetetlen meggyőződést vittük haza, hogy leány növendékeinknek tanítása és nevelése oly kezekben van letéve, hol a tudomány mellett, a műveltséget és a tiszta erkölcsöt, mint szent lángot apólják és mint nemes virágot, jól elkészített talajba ültetik.

Tőlünk, világiaktól és szülőktől függ az, hogy majd az életben, ne érintse semmi és senki durva kezeikkel annak a szép virágnak ártatlan szirmai, ne riasztgassa föl bekéjének hófehér galambját és kíméletlen szél ne hordozza szét kedves illatát, a salak és erkölcsi romlottság ütvésztoin. Adja Isten, hogy így legyen. Szülő.

— **Távózkatonák.** A gyulafehérvári várból állomásozó 2-ik vartüzér-zászlóalj százada, március hó 2-án délután 1/23 órakor, a várból végképen eltávozott és Bosznia különböző erődítményeibe osztatott szét. A várból keret gyantán, csupán két tiszt és mintegy 24 tagból álló legénység maradt. Itt maradnak továbbá a szertüzerék tisztjeikkel együtt. Így tehát városunkban csak akkor fogunk nagyobb tüzércsapatokat látni, a mikor a tartalékosok, gyakorlatozás végett, bevonulnak. A tüzérség eltávózkodása azt jelenti, hogy a gyulafehérvári várat, maga a hadvezetőség sem sorozza többé az erődítmények közé. A mennyire sajnáljuk a derek és művelt tisztikar és legénység távozását, épen annyira örvendhetünk annak, hogy idővel, a hadvezetőség talán tényleg is feladja a vár erődítményi jellegét, mialatt a lakóházak építése a glaci-n is megkezdődhetik, a mely körülmény, városunk fejlődésére nézve, nagyon nevezetes fordulópontot fog képezni.

Reitermann alezredes és neje hétfőn reggel a püspöki kápolnában megáldoztak s így vettek búcsút városunktól. Valóban ritka és követendő példa. A távozókhoz az utolsó „Isten hozzád”-ra az állomásra püspök urunk is kihajtatott.

— **Új lourdesi oltár** készül Zalánán, mit nagy ünnepek között május havában fognak felszentelni.

— **Kath. Legényegyesületünk** vasárnap, március 8-án d. u. 5 órakor tartja rendes évi közgyűlést az egyesület helyiségében (Alvinci-utca 18. sz.)

— **A marosújvári róm. kath. egyházközség** február hó 22-én tartotta meg közgyűlést, a mely gyűlésen oly sokan vettek részt a hívek,

a milyenne nem igen emlékezünk. A gyűlést dr. Balázs Endre esperes nyitotta meg. Megnyitó beszédjében annak az óhajának adott kifejezést, hogy mennyire és mily szükséges az, hogy a hívek egyházuk ügyei iránt érdeklődjenek s felhívja, hogy a gyűlés először is a számadó gondnokot válassza meg. A választás megejtése előtt Magdó Mihály helyi plebános köszöntetét fejezi ki Stépán Miksa főgondnok úrnak — mint a magas kincstár pátronusának, az egyház ügyei iránti szíves és jóindulatú tevékenységéért és Láng Aurél számadó gondnoknak fáradságos, de mindig örömmel teljesített munkájáért s kéri, hogy ezen köszönet jegyzőkönyvbe is vétessék be. A gyűlés nevezett főgondnok és számadó gondnoknak jegyzőkönyvi köszönetet mond. Elnöklő esperes a számadó gondnok választását tüzte ki, a melyre Magdó Mihály plebános ajánlatára ismételve Láng Aurél bányaszámvevősi számtanácsost válassza meg egyhangulag a gyűlés. Láng Aurél megválasztása nagy előny és erős garancia arra, hogy bizalommal legyünk egyházunk ügyei jövőbeni intézése körül. A számadó gondnok megválasztása után a gyűlés megválasztotta az egyházközség tanácsosait. Az egyhangulag megválasztott rendes és pótagokat és a számadó gondnokot, elnöklő esperes a legszívesebben üdvözlő, munkálkodásukhoz, mely az egyház érdekei megővésére s azoknak előmozdítására irányul, Istentől áldást és erőt kíván. A választások befejeztetvén, elnöklő esperes egy pár szóban felhívja az egyházközség tagjait arra a nagy fontosságú kérdésre, a mely a róm. kath. hívőkre vár, s a melynek sikeres megoldása azt követeli, hogy az összes katolikusok, mint egy ember lépjenek sorompóba, megalakítsanak a kath. népszövetséget. És arra azért hívja fel a hívők figyelmét, mert hát az anyaszentegyházban mindenkire — még a legkisebb személynek munkájára is szükség van. A gyűlés elnöklő esperes eszmékben gazdag beszédével véget ér. A katolikus népszövetség megalakulása itt Marosújvárt jó kezekben van letéve. Plebánosunk segítve az egyházközség tanácsosaitól — a kath. népszövetség alapját itt meg fogja vetni. Ugy legyen!

— **Nagyenyeden** történt közelebb, hogy a szent Antal perselye kivételesen annyira üres volt, hogy a kegyes szívű úrnő, aki a befolyt pénzen a szegények számára kenyeret süttet, csaknem sirva fakadt, hogy mit esznek holnap az ő szegényei, a kik reménykedve seregelenek körüle a jó puha kenyér után. „Uram Istenem, rebegte bizalommal az egek Urához, ne engedd, hogy azok a szegények holnap reményeikben csalatkozzva legyenek kénytelenek a té házad küszöbéről eltávozni!” És ime, amint a templomból kilép, abban a pillanatban ér oda a levélhordó, aki egy nagyobb összegről szóló utalványt kézbesít neki, a mely összeget a volt plebános nagy betegségéből szerencsés felgyógyulásáért az ő volt plebániáján szent Antal perselyének küldött. Másnap a szegények nem hiába imádkoztak.

— **Alkoholelles közgyűlés Marosvásárhelyen.** Az alkoholelles szövetség II. évi rendes közgyűlését nagy érdeklődés mellett f. hó 23-án tartotta meg Marosvásárhelyen a városház nagytermében. A közgyűlésről tudósítónk következőket közli: Szabó György nagyrényi alesperes-plebános, a szövetség buzgó elnöke ékes beszéddel nyitotta meg a gyűlést, élénk színekkel esetelvé az alkoholnak pusztítását minden téren. Majd az üdvözlő iratokat és táviratokat olvasta fel a titkár. Üdvözlő iratokat küldöttek: Püspök urunk őxcellenciája, Szóvátai főkegyesület, Török Antal hivatalnok Budapest, Száva Berta Kaloecáról, Gyulafehérvári papnevelde, Póka és Vidéke székelytársaság,

marosjára alkoholellesnek nevében Sükösd Mihály, az alkoholelles szövetség kisküküllő-vármegyei szervező bizottsága, Székelyhódosi fiókszövetség; táviratilag üdvözölték Sáromberkei fiókszövetség, Sepsiszentgyörgyei, Kolozsvári Szt.-Imre egyesület, Dévaik, Gelencei egyesület és Sárpatoki egyesület. A titkári jelentés során Marinka Lajos ismertette az eddigi működést, kiterjeszkedve minden fontos mozzanatra. A titkári jelentés után a pénztári jelentés fogadtatott el. Majd Gyulai D. Kálmán alelnök felolvasást tartott, lekötve a jelenlevők figyelmét az egész előadás alatt. Utána a tisztviselők megválasztása következett. A közgyűlés egyhangulag elhatározta táviratilag üdvözölni püspök urunkat, a földmivélsügyi minisztert; levélben üdvözölni Kenessey Béla református püspököt, ki mozgalmunknak lelkes híve s mint volt teológiai igazgató az ifjúságnak tartott előadást, erkölcsi támogatásban részesítette s a szesz ellen küzdők tábora harcosának vallotta magát. Végül köszönetet szavazott Szabó György elnöknek, hogy a létesítendő Sz a n a t o r i u m céljára egy öt holdas telket ingyen ajánlott fel a szövetségnek. Részletesebb jelentést a közgyűlésről a következő számokban közlünk.

— **Cipész tanfolyam** volt Zalatnán négy héten át egy pesti mester vezetése mellett. Szombaton volt a remekelés kiállítása és bankett. Sztérenyi miniszteri titkár érdeme.

— **A róm. kath. egyház alárcos bálja.** Címnek is furcsa biz' ez, de ez még hagyján! Hanem ezen a bálon Karneval herceg diadalmenetét „ajtatosan hajlajdózó szerzetesek és apácák” tették tarkává, élénkkel! A győri izraelita köcsület a multkoriban bált rendezett s azon kiesvölték a kath. egyházat s a bencéseket. Ne fáradjatok győri izraelita asszonyok, megteszik azt itt nálunk — a katolikusok is, ha nem egyenes rossz szándékból, legalább indirecte. Hát mióta jutott a kath. egyház odáig, hogy egyházi rendjeinek ruháit a Karneval diadalkocsijára aggatják salangként? Mióta jutottunk annyira, hogy Karneval herceg előtt szerzetes és apácaruhába bújt valakik bohóckodjanak? Nagyon szomorú jelek! Csikban a megboldogult Ranc emlékére „bált” rendeztek. Hát Háromszék ezzel dupláz rá?

— **Köszönet.** Az oltáregyesület igazgatója hálas köszönetet fejezi ki azon főtisztelendő uraknak, kik a szentségimádás alkalmával részt szent. misét mondaní, részt szent. beszédet tartani szívesek voltak. Meg a zárda tiszt. főnöknőjének, ki mindent megtett, hogy ezek a napok fenyesek és a hívek számára vonzókká legyenek.

— **Uránia.** Az Európa-szálló vendéglőse Uránia-színházat rendezett fel vendégei mulattatására. Tudja Isten, mi már oly bizalmatlanok vagyunk ily vállalat iránt, vajjon nincs-e a kepek sorában pikáns vagy sértő kép? Ha erről megnyugtának, akkor pártoljuk és hirdetjük.

— **Köszönet.** A Kath. Legényegyesület elnöksége hálas köszönetet nyilváníti a helybeli Takarékpénztárnak, mert az egyesület céljaira huszonöt koronát adományozott.

— **New-Yorkban** egy egyesület alakult „A bűnök megszüntetésére alakult társaság” cím alatt. A mult évben tizenegy tonna erkölestelen könyvet és képet semmisített meg. Beborítottatott oly embereket, kik az ily szennely kereskedtek. Egy boltban 180000 illetlen képes lapot koboztatott el. Több tonna tiltott célra szolgáló orvosszereket semmisített meg a hatóság e társaság feljelentésére. Vén Európa és

ennek gyermeke, Magyarország pirulj ennek hallatára!

— **Az áldozás közben meggyilkolt pap.** Arról a megrendítő esetről, a mely Denver (Amerika) székesegyházában játszódott le néhány nappal ezelőtt, bővebb részleteket közöl most a londoni Daily Telegraph. A meggyilkolt papot Heinrichs páternek hitták; ferencrendi szerzetes volt. Tragikus esete óriási megdöbbenést keltett, mert talán a katolikus egyház egész történetében nincsen példa arra, hogy ilyen körülmények közt halt volna meg pap. Egyházi férfiak azt állítják, hogy Heinrichs atya boldoggá avatása, kanonizálása érdekében legközelebb megindulnak az előkészületek. A meggyilkolt pap fiatal, ép, egészséges férfi volt s szerzetesársai szerint úgy halt meg, mint az egyháznak vértanuja. A franciskánusok rendjében nem szokás a halott rendtársak koporsója fölött beszédet mondani; de a rendkívüli körülményekre tekintettel, a melyek között Heinrichs atya meghalt, eltérték ettől a szokástól. Tetemét a paternoni ferencrendi kolostorban tették ünnepiesen ravatalra. Pattersonban sokan ismerték és tisztelték, a mig élt, azért ravatala előtt a hívek tizezrei jelennek meg. Hogy melyek voltak utolsó szavai, arra nézve többfele verzió járja. Némelyek szerint ezt kiáltotta, mikor a gyilkos golyó leterítette:

— Istenem, Istenem megöltek! . . . — azzal kiadta lelkét.

Megbízhatóbb fültanuk állítása szerint latinul mondta végső szavait:

— Deo gratias. non sum dignus Domine. (Istennek hála, nem vagyok méltó hozzád, óh Uram) — rebegte s minekelötte kilehelte volna lelkét, szeráfi mosoly öntötte el sápadt arcát, fölvetette szemét, körülnézett, mintha búcsút venne a jelenvalóktól, azzal lehunyt szemét és megadóan ezt sutogta: „in manus tuas” (a kezbe adom.)

Gyilkosa egy Giuseppe Guarnaccia nevű szicíliai ember. Ötven éves mult. Mikor a rendőrségen vallatásra fogták, ezt mondta:

— Szombat éjjel nem birtam aludni a fájdalomtól, meg azért, mert a papok látomása üldözött; öröke papokat láttam, a kik fosztogatják a szegény embert. Végte ré mégis elszenderedtem, de akkor meg fölriasztott a haragombaz. Fölkeltem és elmentem a templomba, mint a többi hívő. Belemártottam ujjamat a szentelt vízbe, keresztet vettem, letérdeltem, majd leültem. Bejött a pap, fölment az oltárra és megkezdődött a mise. Soha nem láttam addig azt a papot. Letérdeltem, mint a többi ember s mikor a többi felállt, én is fölkeltem. Az oltár felé mentem, mert valami bizgatott és taszított a pap felé. Fölnyitottam a szájamat, mint a többi, a pap a nyelvemre tett valamit, a mitől égni éreztem a szájamat. Felugrottam és kiköptem; azzal a zsebbebe nyultam, kivettem revolveremet; mikor a pap felem fordult, fejbe löttem és nem bánom, hogy megöltem.

A fiatal pap tragédiája rendkívüli módon fölizgatta Amerika nagyszámú katolikusát. Most, hogy Heinrichs páter meghalt, szerzetesársai nem győznek elég magaslaton beszélni életmódjának rendkívüli szigorúságáról s faradhatatlan törekvéséről, hogy új híveket szerezzen valóságának. De nemcsak a laikusokat, hanem magukat papi társait is meglepte egy fölfedezés. Mikor a fiatal szerzetes ráadták a halotti köntést, erős acéllancot fedeztek fel, a mely szorosan körülfogta mellét, két karjára béklyó alakjában csatolódott rá olyformán, hogy egy hegyes horog, a mely a béklyókból kiállott, a pap minden mozdulatára belehatolt a testébe.

Heinrichs páter sohasem beszélt társainak erről a ciliciumról, nem is sejtette soha senki, hogy a rajongó pap Krisztus szenvedéseinek emlékére mint győtri magát. A halottnak teste csupa felig behegedt seb és bőrkeményedés. Azt bizonyítja ez, hogy valahányszor testének valamelyik pontja érzéketlenül vált a fájdalom iránt, megváltoztatta a kínzó szerszám helyzetét.

Iskoláink és az új törvény.

Az 1907. évi iskolatörvénynek örülni sohasem tudtam. Mert kaptunk ugyan vele valamit, de sokkal több, amit mi adunk. Katolikus önállóságunkat adjuk. Azzal a néhány száz korona fizetéskiegészítéssel gyámságot veszünk. Itt-ott hangok emelkednek, hogy talán jobb volna az önkéntes államosítás, mert így egyezkedő fel lehetünk. Ha az ilyes kishitűség hozzánk férközik, érthető, de nincs helyesen megindokolva.

Katolikus elemi iskoláink megmentésére a következő elméleti eszközöket hozom fel:

1. Ki kell oktatni a népet, hogy katolikus iskolájáért áldozni tudjon;
2. a helyi iskolaegyesületet szervezni kell;
3. a templomi perselygyűjtést minden vasár- és ünnepnapon meg kell honosítani;
4. jól működő fogyasztási szövetkezetet kell alakítani. Ennek tiszta hasznából tekintélyes morzsa juttatható a katolikus iskolának;
5. ép így a hitelszövetkezetéből;
6. gazdakör alakítandó értékesítésre. Tiszta hasznából itt kell valamit;
7. alkalmas időben gyűjtés is rendezhető;
8. a pap szívességéből tett munkájáért önkéntes filléreket gyűjtson az iskolának;
9. a pap fölöslegéből elsősorban az iskolának juttasson;
10. az iskola papjával és tanítójával mintaiskola legyen.

Ezek elméleti pontok. Hiszem, hogy a gyakorlatban nagy töke lesz belőlük. Csak az a fő, hogy ne feljünk a munkától. Mindenki annyit ér, a mennyi eredményt tud felmutatni. „Legyetek okosak, mint a kígyó, szelidek, mint a galamb!”

Idősporlából többet most nem írhatok. Fenti tíz pontot elsősorban magamnak ajánlom. De kérem a bátrabbakat, próbálják meg ők is.

Munkám eredményéről annak idején lelkiismeretes beszámolót tartok. Addig is megjegyzem, hogy a perselygyűjtést 1903. nov. 1-én meghonosítottam, 1903-ban 2 hó alatt 75.62 kor., 1904-ben 307.11 kor., 1905-ben 427.16 kor., 1906-ban 515.64 kor., 1907-ben 667.25 kor. s ez évben február 15-ig 97.55 kor., tehát 1903. nov. 1-étől 1908. február 15-éig 2090.33 kettőezerkilencven korona 33 fillér gyűlt fillérekkel. Ennek jó $\frac{2}{3}$ ad része az iskolára ment.

Megjegyzem még, hogy a perselypénzgyűjtés ellen okos kifogást tenni nem lehet. Mert az adakozás a legszebb imádság.

Mészáros.

Új házasságügyi rendelet.

(Folytatás.)

2.

„De mivel ugyanazon szent zsinat megparancsolta, hogy ezen rendeletét minden egyes egyházközségben (parochiában) kihirdessék, és kijelentette, hogy csak azon helyeken van érvénye, a hol ki lett hirdetve: megtörtént, hogy igen sok helyen a kihirdetés hiánya miatt a tridentini szent zsinat üdvös törvénye nem érvényesült és ma sem érvényesül, hanem helyette a régi kellemetlen és bizonytalan szokás uralkodik.”

M a g y a r á z a t. A tridentini szent zsinat házasságügyi határozata fegyelmi törvény, s azért szükséges volt azt, mint minden törvényt kihirdetni, mert különben nem kötelezett volna senkit. Azonban a protestánsok, schismaticusok és mohammedánok igen sok helyen megakadályozták a tridentini szent zsinat törvényeinek kihirdetését, miért is ezen helyeken a házasságra vonatkozó rendelet, más rendeletekkel együtt nem volt végrehajtható s így a mai napig megmaradt minden a régi zavaros állapotban.

„Még ott sem szűnt meg minden nehézség, ahol az új törvény érvényre jutott. Az illetékes lelkész személyének megállapítása tudniillik gyakran igen nagy nehézségbe ütközött, s így biztosan nem lehetett kitudni, hogy melyik pap előtt kell megkötöni a házasságot. Az egyházi törvény ugyan kimondotta, hogy az a lelkész illetékes, kinek joghatósági területén a házasságkötésnek allandó, vagy ideiglenes lakása van és pedig vagy mindakettőnek, vagy legalább is egyiknek. Mivel azonban némelykor nehéz eldönteni, hogy valakinek van-e biztosan ideiglenes lakása, vagy nincs: emiatt nem csekély azon házasságok száma, melyek az érvénytelenesség veszélyébe jutottak; és csakugyan utólagosan kintűnt, hogy sok házasság részint az emberek tudatlansága, részint pedig ravaszsága folytán teljesen törvénytelen, sőt érvénytelen.”

M a g y a r á z a t. A tridentini szent zsinat nemes törekvése, hogy a házasságkötésnél felmerülhet minden bajt és nehézséget elhárítson, még ott sem sikerült, ahol rendeletei ki lettek hirdetve. Ennek oka az volt, hogy igen sok esetben, különösen nagyobb városokban, nem lehetett biztosan megállapítani, hogy a házasságkötés névze, melyik pap az illetékes. A hívek ugyanis lakásukat, különösen nagyobb városokban, igen gyakran változtatják, de papjuknak nem jelentik be ezen változást; nem is tudják, hogy melyik plebániához tartoznak; s mikor házasságkötés miatt a pappal dolguk akad, vagy tudatlanságból, vagy ravaszságból, hamis adatokat vallanak be. Így megtörtént könnyen, hogy állandó lakást vallottak be, hol még ideiglenes lakásuk is bizonytalan volt, vagy pedig ideiglenes lakást jelentettek be ott, ahol egyáltalában sohasem is laktak. Ennek következtében olyan pap előtt kötötték meg a házasságot, ki a hamisan bevallott lakás révén illetékesnek látszott ugyan, de valójában nem volt illetékes, miért is az előtte megkötött házasság érvénytelen kellett, hogy legyen. Ilyen eset igen gyakran fordult elő.

„Fentjelzett bajok korunkban annál gyakrabban fordulnak elő, minél könnyebb és gyorsabb lesz úgyszólván naponkint a közlekedés az egymástól legtávolabb lakó nemzetek között is. Ezen okból sok tudós és böles férfiú belátta, hogy igen celszerű és üdvös dolog lenne, ha a házasságkötés formájára nézve az egyházi főhatóság a kánonjogban valami változtatást eszközölné. Ez irányban a püspökök közül is nagyon sokan terjesztettek fel kéréseket az apostoli szentszékekhez az egész föld kerekességéről, különösen pedig a világvárosokból, melyekben az említett változtatás leginkább szükségesnek látszik.”

M a g y a r á z a t. A tridentini szent zsinat óta sok minden megváltozott a világon és azért nem minden határozata hajtható végre. Különösen napjainkban a közlekedés olyan könnyű és gyors lett, hogy a legtávolabbi népek is úgyszólván minden nehézség nélkül érintkezhetnek egymással. Ezen nagy mozgalommal együtt jár a hirtelenkedés, idegesség, minden ügynek gyors elintézése, vagy legalább is törekvés arra. A házasságkötésben sem szeretik a hosszadalmas

utánjárást. Ha nem kapnak hamarosan illetékes papot, megelégszenek a polgári házassággal. Ezen fontos okok miatt szükségessé vált különösen a világvárosokban, hogy az egyházi téren is a házasságkötés gyorsabbá és könnyebbé legyen, miért is az egész föld kerekességéről kérések érkeztek a római pápához azon célból, hogy a házasságkötés alakjára nézve az egyházi jogban valami változtatást hozzon létre.

„Egytálla majdnem az egész egyház püspökei kérték az apostoli szentszéket, hogy azon bajokat is háritsa el, melyek a jegyváltásokból, vagyis a jövőben megkötendő házasságra vonatkozólag magán úton tett ígéretekéből származnak. A tapasztalat ugyanis elég szomoruan igazolja, hogy az efféle jegyváltásokból sok mindenféle veszedelem jár. Először is az ilyen jegyváltás sajnálatos ok és alkalom arra, hogy lelkiismeretlen férfiak a tapasztalatlan leányokat rászedik és bűnbe viszik; innen származik azután a sok veszedekes, úgyszintén a sok végnélküli per.”

M a g y a r á z a t. Az Európában élő püspökök, de más földrészek püspökei is elég szomoruan tapasztalták, hogy a magán úton kötött jegyváltások, vagyis csak a jövőben történendő házasságra vonatkozólag kölcsönösen tett ígéretek szintén veszélyesek, mert a jegyváltás révén, a jegyesek könnyen bűnre vetemednek és az eljegyzett, de tapasztalatlan leányok származásán rászedetnek, miből veszedekesek és végnélküli perek származnak. Kérték tehát az apostoli szentszéket, hogy a jegyváltásból származó bajokat is valamiképpen szüntesse meg.

„Mindezen körülmények X. Pius pápa őszentségében azon gondolatot éreltek meg, hogy az egyetemes egyházra kiterjedő gondoskodásánál fogva jelzett károkat és veszedelmeket megszünteti, vagy legalább is mérsékli; miért is megbizta a tridentini szent zsinat magyarázó testületét, hogy nézzen a dolog után, és terjesszen ezen ügyben eléje alkalmas javaslatot.”

M a g y a r á z a t. X. Pius pápa Őszentsége a sok jelentésből és kérésből látta, hogy most már a jegyváltás ügye sincs rendben. Meggyőződött, hogy a jegyváltás igen gyakran csak bűnre vezet és a tapasztalatlan leányok csúffiatelére. Ennélfogva tehát veszedelmes, mert belőle származik a szerencsétlen leány rászedése, azután bűn, veszedekes, szegényteljes perlekedés, igen sokszor pedig még gyilkosság vagy öngyilkosság is. Elhatározta tehát, hogy mindezen bajokat, károkat és veszedelmeket elfogja háritani, vagy legalább is mérsékelni. Úgyanazért megparancsolta a tridentini szent zsinat magyarázó testületének, melynek tagjai bibornokok és nagytudósok, hogy az ügyet alaposan fontolja meg és tegyen alkalmas ajánlatot az említett bajok gyógyítására.

(Folyt. köv.)

C S A R N O K.

A székelyföldi kepe.

Ez a dézma-okroy az oka annak, hogy sokan mint t é n y t allegálják, hogy a székelység is fizetett dézmát. A tény való ugyan, de jogtalan erőszak ténye volt.

A tényeknek és az erdélyi jogviszonyoknak ez az alakulása és az erdélyiek mindenkori szegénysege magyarázza meg azt, hogy Erdélyben a dézmát nem lehetett kártalanítás nélkül megszüntetni; mivel az egyetlen lett volna az erdélyi magyar úri osztály tönkre-tételével.

„Törvényeink szerint¹⁾ a dézma nem a földre, hanem a földnek némely (a törvényben meg is nevezett) terményeire vetett adó; megszüntettedik általában minden olyan teherviselés, amely akár terület, akár egyén részéről a dézmafizetés fejében teljesítettett eddig, — mondja az 1898. IV. tc. 6. §-a;

mivel pedig a székelyföldi kepe sem más, mint a földnek terményeire vetett adó, amely ősi szokáson alapul ugyan, de későbbi erdélyi törvényekben forma szerint is dekretáltatott; sőt mivel a tizednél sokkal terhebb adó;

és bárha a formai jog szerint nem azonos is a régi magyarföldi dézmával, de a dolog lényege szerint, mindvégig arra a célra szolgált, amire amaz 1556-ig (t. i. az egyház szolgáltnak ellátására);

nagyon természetes, törvényes és magától érthető dolog volt, hogy 1848. évben úgy a Kolozsvárt tartott Státusgyűlés, mint a közvetlenül erre Kovács Miklós erdélyi püspök vezetése alatt megtartott egyházmegyei zsinat, nemine contradicente, követelte, hogy a kepe is kárpótoltassék, mivelhogy az teljesen azonos természetű szolgálmány a dézmával.

Ezek mint kortársak és nagyobbbrészkében a lezajlott erdélyi országgyűlésnek is volt tagjai és részesei a meghozott törvényeknek bizonyára hiteles tanúi voltak annak, hogy mit akart az erdélyi országgyűlés törvénybe iktatni.

Egyébiránt hiszen a törvényhozó a maga szándékát a megváltást illetőleg világos szóval is megmondotta, amikor az erdélyi 1848. VI. t.-e. 5. §-ában elrendeli az országos kárpótlás keresztülviteléig az ideigvaló gondoskodást azért, „hogy minden más egyházi személyek illő kepe nélkül ne maradjanak.“

IV.

Sacerdotes suas libere eligant, et ipsi (Sacerdotibus) decimas solvant, — mondja a diploma Andreanum. Megkapták tehát az autonóm hitközségi szervezkedés, a szabad papválasztás és papjai javadalmazására a dézmafizetést, — mint önmegadóztatást. Nem is fizettek az erdélyi püspököknek dézmát soha. Mivel eddig ismeretlen okból II. András királyunk a milkoviai püspökség áthelyezését, illetőleg a szebeni püspökség felállítását megvalósítani nem tudta, a szászok hol a szebeni prépost, hol a barcasági dékán igazgatása alatt állottak, kik az esztergomi érsektől kapták a joghatóságukat.

Alighogy Luther Márton megindította a nagy nyugoti egyházszakadást, az erdélyi szászok is mindenestül lutheránusokká lettek. A gazdag alapítványokat, (a misealapítványokat is, sőt még Mátyás király misealapítványait is), az összes javadalmi és iskolai vagyont, templomokat és azok minden fölszerelését, paplakokat stb. mind megtartották.

Mindezek tetejében az 1556. évi szászbesi országgyűlés a dézmájukat is meghagyta azért, mert az nem volt püspöki dézma, de valószínűleg inkább azért, mert lutheránusokká lettek, tehát amint Gecző János mondaná: politikai honorárium gyanánt, mert lám, a fejedelmi fiscus, amely elvette a püspöki dézmát,

1) Dósa Elek. I. m. 158. §.

bizony kinyújtotta kezét a székelységre, annak irányába, hogy dézmával megnyomorítsa, holott jól tudta, hogy ilyet sohase fizetett s hogy egetverő igazságtalanság az amugy is terhes kepe mellé még fiscalis dézmát is praetendálni.

Igenán, csakhogy a székelyek jó része pápista maradt.

Az 1556-i kritikus esztendőt tehát nem sinylette meg a szász dézma; de mivel nagyon kövér falat volt, az erdélyi urak étvágya pedig mindig híres volt; nem sok idő telt bele és dacára minden protestáns atyafiságos nexusnak 1580. évben Báthori Kristóf erdélyi fejedelem, a már bévált erdélyi szokás szerint kiarendálta az erdélyi fejedelmi kincstár részére a szász papi dézma $\frac{1}{4}$ részét; a $\frac{3}{4}$ rész tulajdonjogát részükre hitlevélben biztosítván, az $\frac{1}{4}$ részt járó árenda pontos fizetését igerte; minek nagyobb hitelűl az 1582. évben készült kincstári dézma hiteles jegyzékében egyetlen szász falu sem fordul elő.

Azonban már 1611. évben hitlenséget sütnék rá a szász papokra és elveszik az egész dézmájukat; igaz, hogy a rákövetkező 1612. ben az országgyűlés ismét visszaadta nekik, de csak úgy, hogy az $\frac{1}{4}$ rész után járó árendáról is lemondottak örök időkre a fejedelmi kincstár javára.

Hanem ezután semmi baj sem érte őket többé, sőt mindenek közt ők jártak legjobban, mert bárha Gecző János táblabíró véleménye szerint, az 1848. évi kolozsvári törvényekben csak némi alappal bírt is, ő szerinte inkább politikai honorárium fejében, a német kormány 1858. évben földtehermentesítési kötvények alakjában a régi szász — papi dézmát, amely pedig éppen olyan személyes hitközségi teher volt mint a székely kepe, fényesen kárpótolta s ezidőszert úgy áll a dolog, hogy relative, az erdélyi szász lutheránus egyház bir hazánkban a legnagyobb vagyonnal s ez idegen szász egyház anyagi ügyei a legrendezettebbek.

Maguk a szászok is érezték azt, hogy a nekik oly dúsan juttatott dézma kárpótláshoz kritika fér. Feltek is töle, hogy, ha majd egy nemzeti kormány jön, — az bevonja majd a nekik oly bőségesen és — politikai honorárium fejében — juttatott kárpótlást. Tudták ők jól, hogy ami az abszolút kormány idejében, honoráriumra méltó politikai érdem volt, az a nemzeti kormány alatt halálos bűn számba menend. Az 1611. évi hitlenség miatti dézmaevésztes Báthori Gábor fejedelem alatt sokkal jobban megragadt az ő tradíciói között, semhogy annak ismétlődésétől tartaniok ne kellett volna.

Prudentes et Circumspecti volt mindig az ő epithetonjuk, amelyre nagyon büszkék mind e mai napig. A hatvanas évek elején az ő jó szimatjuk megmondotta nekik, hogy az abszolútizmus hamarosan és végleg lejárja magát és hogy parlamentáris kormányra kell következnie; azt is jól látták ők, hogy az 1848. évi unió előtti Erdélyt tartósan visszaidézni nem lehet. Amikor tehát 1863. évben összehívták Nagyszebenbe a régi módi erdélyi országgyűlést, okos és ravasz tervvel egy magyar embert ugrattak be, aki megtette azt az indítványt, hogy a z állam kincstár váltsa meg a szász

kely képét is. Az indítványt külön bizottsághoz utasították.

(Folyt. köv.)

A szerkesztő üzenete.

B. Gy. Brassó. Az ügyet a márciusi választmányi ülés fogja tárgyalni. Addig csak méltóztassék ezt a kérdést folytatni.

Figyelő. Helyben. Minthogy édes Figyelő uram nevét nem írta alá a beküldött soroknak, a közérdek miatt sorait itt közlöm: „Kérelem. Kértek a csillagda környékén lakó közönség, hogy a csillagdai pinceajtóval szemben levő kerítés sarokhoz szemetet ne hordjon. Figyelő.* Örülünk, hogy soraink visszhangra találtak önnél.

D. E. Bánffyhyvad. A bir beküldésénél fő a gyorsaság, ugyanezt üzenjük.

B. F. Sepsiszentgyörgy — is. Különbözn köszönet érte. — s. — e. Köszönöm ezt a páratlan figyelmet és önzetlen munkásságot. Csak türelmet kérek.

+ —. Ha a sajtónak sok ilyen munkása volna . . . X + Y. Boesánat a rövidítésért, de 1) későn jött, 2) a tudósítások értéke a rövidségtől függ és 3) . . . tetszik engem érteni.

D. A. Pécs. Elismerő és meleg szavait köszönöm. Lelekesítenek ezek a munkára. Mikor lesz szerencsénk? Köszönet a sorokért újból.

Abstiniens. Köszönet. Csak sziveskedjék a rövidségre ügyneli. A rövidség teszi változatossá lapunkat.

G. T. Alfalu. A tudósításnál fő a gyorsaság. Majd sorát keritem.

K. I. Csiksomlyó. Köszönet. Tárgyalmaz miatt csak később jön.

Borromeus Győr. Mi úgy tudjuk, esereviszonyba vagyunk. Tehát kérjük a folyóiratot. Lehetetlen írni, csak a mi lapunkat tudjuk ellátni. Üdv.

Schmidt János, Budapest, IX. Ráday-u. 40.

Speciálista bármily stílus és vallású templomrendezési tárgyak javítása különösen: modern olajlak marványozásra.

A népiskola tananyagának tantárgyankénti beosztására szolgáló

Részletes Tantervnyomatvány

(sajtó alatt); vagy az osztályonkénti feldolgozásra használható

Tananyagbeosztási nyomatvány

a miniszteri és külön a róm. kath. tanterv szerint készült füzetekben megrendelhető a hat vagy bármelyik öt oszt. szám. postadíjjal együtt 2 kor., négy oszt. 1.80, három oszt. 1.60, két oszt. 1.40, egy oszt. 1 korona előleges beküldése mellett

GYERKES MIHÁLY ig. tanítónál Székelyudvarhely.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza
ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, váladozat, ejielt izzadást

Minthogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkort „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche“

Kapható orvosi receptre a gyógyszerárakban — Ár a üvegenként 4.— korona

Rákóczi Sorsjáték.

(II. Rákóczi Ferencz lovasszobra javára.)

Főnyeremény:

40,000 korona.

Második nyeremény: 10,000 korona,

Harmadik nyeremény 6000 korona.

Összes nyeremények 90,000 K.

Egy sorsjegy ára egy korona.

HUZÁS 1908. MÁRCZIUS HÓ 15-ÉN.

Sorsjegyek kaphatók

Papp György főtéri üzletében

GYULAFEHÉRVÁR.